

Sprawozdanie z działalności Rady do Spraw Repatriacji za okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r.

Rada do Spraw Repatriacji jest organem opiniodawczo-doradczym Pełnomocnika Rządu do Spraw Repatriacji. Do jej zadań należy:

- 1) zgłaszanie propozycji w zakresie usprawnienia organizacji procesu repatriacji;
- 2) zajmowanie stanowiska wobec projektów aktów prawnych w zakresie repatriacji;
- 3) wyrażanie, na wniosek Pełnomocnika, opinii we wszystkich sprawach z zakresu repatriacji.

Rada składa się z pięciu członków powoływanych przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek Pełnomocnika Rządu do Spraw Repatriacji spośród osób wyróżniających się wiedzą i doświadczeniem w zakresie repatriacji.

Skład Rady do Spraw Repatriacji: Przewodnicząca Pani Aleksandra Ślusarek, członkowie: Pani Patrycja Cieślik, Pan Robert Wyszynski, Pan Jerzy Karwowski, Pan Krzysztof Zaremba.

W 2021 r. odbyło się 10 posiedzeń Rady do Spraw Repatriacji. Działania, które realizowała Rada do Spraw Repatriacji w 2021 r. związane były przede wszystkim ze zgłaszaniem propozycji usprawniających proces repatriacji (uwzględniając okres trwającej pandemii), zgłaszaniem propozycji do nowelizacji ustawy o repatriacji podkreślając konieczność przeprowadzenia niezwłocznej nowelizacji (zwłaszcza w zakresie zwiększenia środków przeznaczonych na repatriację) oraz podejmowaniem działań w zakresie upowszechniania wiedzy na temat repatriacji.

Na posiedzeniach Rady omawiano m. in. kwestie dotyczące:

- realizacji ogłoszonego w październiku 2020 r. naboru w ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji FAMI, ukierunkowanego na projekty mające na celu wsparcie kandydatów na repatriantów w przygotowanie ich na przyjazd do Polski. Dzięki działaniom Rady nastąpił znaczący wzrost zainteresowania ww. naborem. Rada przekazała informacje o naborze do fundacji i stowarzyszeń, dzięki czemu część z nich zgłosiło się do naboru i otrzymało dofinansowanie kierunkowych działań;
- problemów zgłaszanych przez repatriantów, m.in. tych którzy skorzystali z samorządowej ścieżki repatriacji, zgłaszając swe zastrzeżenia do warunków mieszkaniowych zaoferowanych przez gminy. Rada kilkakrotnie postulowała o konieczność zwiększenia kontroli Wojewodów nad warunkami w lokalach oferowanych repatriantom przez gminy. Ponadto, Rada przekazywała otrzymywane od repatriantów informacje i prośby o pomoc m.in. do Departamentu Obywatelstwa i Repatriacji MSWiA, dzięki czemu niejednokrotnie możliwe było zainterweniowanie bądź udzielenie wskazówek dotyczących dalszych działań umożliwiających rozwiązanie problematycznych kwestii;
- wprowadzenia zmian w projekcie nowelizacji ustawy o repatriacji, m. in. w zakresie:
  - ✓ zwiększenia środków przeznaczonych na repatriację,
  - ✓ rozszerzenia tzw. rodzinnej ścieżki repatriacji o możliwość skorzystania z zaproszenia dalszej rodziny (bądź osób niespokrewnionych),

- ✓ objęcia repatriacją rodziców oraz wdowy/wdowców niepolskiego pochodzenia, których dzieci repatriowały się już do Polski,
  - ✓ ujednoczenia wysokości dotacji przyznawanej gminom zapewniającym kandydatowi na repatrianta lokal mieszkalny (bez względu na to czy uchwałę podjęto w stosunku do określonego imiennie, czy też nieokreślonego imiennie kandydata na repatrianta),
  - ✓ umożliwienia wglądu do bazy mieszkań gminnych (bądź ich części) w konsulatach, tak aby osoby najbardziej potrzebujące, zainteresowane gminną ścieżką repatriacji, mogły zgłosić zainteresowanie konkretną ofertą,
  - ✓ usunięcia z ustawy możliwości podwójnego dofinansowania na remont,
  - ✓ dołączenia do formularza wniosku o wydanie wizy krajowej w celu repatriacji druku zgody na umieszczenie w ośrodku adaptacyjnym dla repatriantów,
  - ✓ wyraźnego uwidocznienia w ustawie zapisu dotyczącego konieczności złożenia dokumentu wyrażającego zgodę na umieszczenie w ośrodku adaptacyjnym (aby zainteresowani mieli świadomość o tym, że bez takiego dokumentu nie zostaną uwzględnieni na liście zainteresowanych przybyciem przez ośrodek adaptacyjny),
  - ✓ wnikliwszej kontroli warunków przyjmowania repatriantów przez Samorządy (umożliwiając Wojewodom odmowę zawarcia porozumienia z gminą, która oferuje kandydatom na repatriantów lokale o zdecydowanie obniżonym standardzie),
  - ✓ pierwszeństwa repatriacji dla osób represjonowanych przez ZSRR i ich zstępnych;
- zasad organizowania naborów do ośrodków adaptacyjnych oraz opracowania transparentnych reguł kolejności naboru kandydatów do repatriacji, tak aby wize krajowe w celu repatriacji oraz miejsca w ośrodkach adaptacyjnych nie były przyznawane poza kolejnością, nie licząc przypadków, gdy ktoś znajduje się w wyjątkowo trudnej sytuacji losowej;
  - potrzeby zobligowania wojewodów do wnikliwszej kontroli warunków przyjmowania repatriantów przez samorządy;
  - wysokości dotacji przekazywanej na aktywizację zawodową repatriantów;
  - wysokości środków finansowych z budżetu państwa przeznaczonych w latach 2017-2020 na ścieżkę gminną repatriacji (w porównaniu ze środkami przeznaczonymi na ośrodki adaptacyjne dla repatriantów) oraz liczby mieszkań gminnych oczekujących aktualnie w „Ewidencji lokali i mieszkań” na przydział repatriantów;
  - przywrócenia zapisów art. 9 ustawy o repatriacji w brzmieniu ujętym w nowelizacji z dnia 7 kwietnia 2017 r., co pozwoliłoby na ponowne zastosowanie rozwiązań przyznających pierwszeństwo repatriacji dla osób represjonowanych przez ZSRR i ich zstępnych;
  - zakresu terytorialnego ustawy o repatriacji;
  - potrzeby zwiększenia środków finansowych przeznaczonych na repatriację;

- bieżącej działalności ośrodków adaptacyjnych dla repatriantów i przeprowadzanych przez nie kolejnych turnusów, jak również współpracy ośrodków z jednostkami samorządu terytorialnego;
- zasad przedłużania pobytu repatriantów w ośrodku adaptacyjnym ze względu na trwającą epidemię COVID-19;
- kosztów ponoszonych na repatriację w poszczególnych latach - od roku wejścia w życie ustawy o repatriacji - w odniesieniu do liczby osób repatriowanych;
- poszerzenia katalogu dokumentów potwierdzających posiadanie źródła utrzymania repatriantów w Polsce o inne formy wykonywania pracy zarobkowej (niż umowa o pracę bądź obietnica takiej umowy), tj. o umowę o dzieło czy umowę zlecenie;
- potrzeby zweryfikowania przez placówki konsularne, ile osób, które złożyły wnioski o wydanie wizy krajowej w celu repatriacji w poprzednich latach, wciąż oczekuje na repatriację do Polski oraz ile z nich zainteresowanych jest skorzystaniem ze ścieżki repatriacji przez ośrodek adaptacyjny;
- funkcjonowania placówek konsularnych podczas trwającej pandemii COVID-19 i obsługi osób zainteresowanych repatriacją – Rada wnioskuje o wystosowanie informacji o trwającym, tj. nieprzerwanym procesie repatriacji pomimo pandemii COVID-19;
- charakterystyki projektów dofinansowanych z Funduszu Azylu, Migracji i Integracji FAMI w zakresie planowanych działań ukierunkowanych na przygotowanie do repatriacji;
- kosztowności poszczególnych ścieżek repatriacji oraz pracochłonności procesu związanego z wydaniem zgody na repatriację;
- ograniczeń wpływających na skuteczność akcji repatriacyjnej;
- zoptymalizowania procedury wypłat jednorazowej pomocy finansowej dla repatriantów poprzez przekazanie kompetencji do wypłaty przedmiotowego świadczenia Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Repatriacji, tak jak ma to miejsce w przypadku tzw. pomocy mieszkaniowej.

W 2021 r. Rada do Spraw Repatriacji podjęła następujące uchwały:

- Uchwała nr 1 z dnia 12 lutego 2021 r. w sprawie zgłoszenia postulatów do projektu nowelizacji ustawy o repatriacji;
- Uchwała nr 2 z dnia 12 lutego 2021 r. w sprawie opracowania transparentnych zasad kolejności naboru kandydatów do repatriacji;
- Uchwała nr 3 Rady do Spraw Repatriacji z dnia 12 lutego 2021 r. w sprawie zobligowania wojewodów do wnikliwszej kontroli warunków przyjmowania repatriantów przez samorządy;
- Uchwała nr 4 Rady do Spraw Repatriacji z dnia 24 marca 2021 r. w sprawie przywrócenia zapisów art. 9 ustawy o repatriacji w brzmieniu ujętym w nowelizacji z dnia 7 kwietnia 2017 r.;
- Uchwała nr 5 Rady do Spraw Repatriacji z dnia 13 maja 2021 r. w sprawie zgłoszenia postulatu ustanowienia w ustawie o repatriacji dodatkowego świadczenia dla dzieci repatriantów urodzonych w trakcie pobytu w ośrodku adaptacyjnym.

Warto zauważyć, iż oprócz wymienionych powyżej inicjatyw Rada, w trakcie swojej pięcioletniej kadencji, podejmowała również działania i postulaty m.in. w zakresie:

- Zwiększenia liczby pracowników Konsulatów (w szczególności w Kazachstanie i Federacji Rosyjskiej);
- Oferowania przez Konsulaty bezpłatnych tłumaczeń dokumentów;
- Zwiększenia liczby ośrodków adaptacyjnych dla repatriantów;
- Zawierania umów na ośrodki adaptacyjne na okres dłuższy niż pół roku (na 2-3 lata) oraz dopuszczenia ofert zapewniających mniejszą liczbę miejsc w ośrodkach;
- Opracowania spójnych zasad kolejności oczekiwania w poszczególnych drogach repatriacji;
- Wcześniejszego informowania repatriantów o terminie wyjazdu do Polski, tak aby mieli więcej czasu na załatwienie formalności;
- Prowadzenia w szkołach akcji informacyjnej na temat repatriacji (aby zapobiec dyskryminacji uczniów-repatriantów).

Realizując swoje uprawnienia Rada, w ciągu roku, zapraszała na swoje posiedzenia partnerów zewnętrznych zaangażowanych w proces repatriacji bądź zainteresowanych włączeniem się w dzieło repatriacji.

Dodatkowo, wizytowała również ośrodki adaptacyjne, gdzie m.in. odbywały się bezpośrednie spotkania z przybyłymi do Polski repatriantami umożliwiając im przedstawienie swoich doświadczeń, sugestii, czy zgłoszenie trudności jakie napotkali po przybyciu do Polski.